

УДК 37.091.3
Х20

Харченко О. Ю.

Х20 Щоденні 5. 1 клас. Частина 1 / О. Ю. Харченко, В. І. Цимбалова, Т. В. Чернова. — Х. : ВГ «Основа», 2019. — 175 [1]с.
ISBN 978-617-00-3681-0.

Посібник містить практичний матеріал з навчання грамоти, який створений за вимогами Типових освітніх програм з української мови для 1 класу (НУШ 1 і НУШ 2). Завдання розроблено за методикою «Щоденні 5», яка сприяє розвитку самостійності, креативності, умінню мислити нестандартно. Посібник сконструйовано на основі потижневого планування. На кожний тиждень запропоновано по п'ять різноманітних завдань з п'яти видів діяльності відповідно до теми.

Скориставшись матеріалами посібника, учитель матиме можливість працювати з учнями індивідуально та в малих групах відповідно до учнівських потреб. Подані завдання можна копіювати, а також використовувати як зразок для створення власних завдань.

Для вчителів, учнів 1 класу та їхніх батьків.

УДК 37.091.3

ISBN 978-617-00-3681-0

© О. Ю. Харченко, В. І. Цимбалова, Т. В. Чернова, 2019
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2019

Передмова

Посібник містить практичний матеріал з навчання грамоти, який створений за вимогами Типових освітніх програм з української мови для 1 класу (НУШ 1 і НУШ 2). Різноманітні завдання розроблено за методикою «Щоденні 5», яка сприяє розвитку самостійності, креативності, умінню мислити нестандартно.

«Щоденні 5» (Daily 5) — це педагогічна методика, яку використовують у таких країнах світу, як Канада, Британія, Америка і Австралія. Уперше цю систему презентували Гейл Буше і Джоан Мозер у книзі «The Daily 5: Незалежність грамотності в початкових класах».

Методику «Щоденні 5» використовують для розвитку читацьких умінь та навичок, прищеплення любові до читання, збагачення словникового запасу, для навчання дітей бути самостійними під час читання й письма, щоб учитель мав можливість працювати з учнями індивідуально та в малих групах відповідно до учнівських потреб. Вправи системи є надзвичайно різноманітними, що збільшує мотивацію та інтелектуальну зайнятість учнів.

Ця методика передбачає щоденне використання учнями в навчальному процесі п'яти видів діяльності:

Щоденні 5

- «Читання для себе»
- «Читання для когось»
- «Слухання»
- «Робота зі словами»
- «Письмо для себе»

«Читання для себе». Цей етап вчитель може застосовувати як під час уроку, так і впродовж дня. Він самостійно визначає час, коли йому краще проводити цю діяльність. Важливим моментом під час виконання цього виду роботи є те, що учень самостійно обирає книгу чи текст для читання. Учитель не повинен нав'язувати свою літературу. Після опрацювання книги діти мають виконати завдання на перевірку розуміння твору, а також для усвідомлення прочитаного.

«Читання для когось». Під час виконання цього виду роботи учитель може запропонувати учням текст для читання. Також учні можуть самостійно обрати книгу для роботи. Під час виконання цієї діяльності учні об'єднуються в пари за інтересами. Такий вид діяльності спонукає дітей вчитися співпрацювати, слухати одне одного, виконувати завдання в парі, ставити запитання за змістом прочитаного та аналізувати опрацьований твір.

«Слухання». Учні можуть слухати вчителя, друга чи аудіофайли. Учитель готує для учнів аудіозаписи, які вони обирають і слухають. Також учень може самостійно обрати аудіозапис для слухання. Учні можуть використати гаджети для цього виду роботи під час навчання. Після завершення «Слухання» учні розпочинають роботу над виконанням підготовлених учителем завдань, які спрямовані на перевірку прослуханого. Під час «Слухання» учні вчаться тривалий час сприймати інформацію, не відвертаючись, відпрацьовувати витримку, обмінюватися думками щодо прослуханого твору, аналізувати почуте.

«Робота зі словами». Цей етап системи був розроблений для того, щоб діти із задоволенням вивчали українську мову, правильно використовували слова в різних ситуаціях, практикувалися в написанні різних слів відповідно до теми тижня. Завдання з цього розділу можна використовувати на уроках мови та читання. Під час цього виду діяльності вчитель добирає слова, які б він хотів опрацювати з учнями. Також використовує і ті слова, які передбачені навчальною програмою. Учні також можуть запропонувати опрацювати незнайомі слова, які вони зустріли під час читання художніх творів, розв'язування математичних задач, роботи з текстами на уроці природознавства. У процесі «Роботи зі словами» учитель забезпечує школярів словниками, у яких учні можуть знайти визначення слів. Найкраще, щоб вони знаходилися у класі. Для пошуку тлумачення слів можна використовувати гаджети, якщо вони є в учнів. Учитель для цього виду діяльності готує учням різні завдання для роботи. Це сприяє їх кращому засвоєнню, а також дає змогу закріплювати вивчений матеріал на уроках української мови. Для цієї роботи використовують стіну слів — місце у класній кімнаті, куди вчитель розміщує усі слова, які учні вивчають упродовж місяця. Учні можуть у процесі навчання користуватися ними, звертати увагу на їх написання для кращого запам'ятовування. Стіна слів перебуває в полі зору учнів.

«Письмо для себе». Учитель може запропонувати учням будь-яку тему для письма. Також школярі за інтересами можуть самостійно обирати теми. Під час цієї діяльності учні обирають зручне для письма місце і впродовж відведеного часу працюють на аркушах паперу, у зошитах чи Щоденнику вражень. За бажанням використовують приладдя (олівці, фломастери, кольорові ручки), можуть малювати й прикрашати наліпками. Їхні роботи ніхто не перевіряє, але вони можуть їх прочитати для всіх чи для когось. Першокласники розпочинають таку роботу з малюнків на обрану тему, поступово, вивчаючи літери, вони підписують свої малюнки так, як хочуть (друкованими чи писаними літерами). Вони працюють як індивідуально, так і у малих групах, читають або пишуть в індивідуальній зоні. Така організація роботи розвиває потребу в учнів краще писати та читати.

Пропонований посібник сконструйовано на основі потижневого планування за п'ятнадцятьма темами тижнів. На кожний тиждень розроблено по п'ять різноманітних цікавих завдань за кожним із п'яти видів діяльності відповідно до теми. Завдання кожної діяльності можна умовно розділити на різні рівні складності, тож учитель матиме змогу запропонувати кожному учневі такі вправи та ігри, які узгоджуватимуться з рівнем підготовки саме цієї дитини.

У посібнику в розділі **«Читання для себе»** зібрано цікаві завдання, завдяки яким учні будуть вивчати літери та звуки, які вони позначають, правильно наголошувати слова, відгадувати загадки тощо.

У розділі **«Читання для когось»** учитель знайде цікаві завдання, за допомогою яких учні зможуть із задоволенням попрацювати в парах, читаючи та розгадуючи кросворди чи ребуси, відгадуючи загадки чи працюючи над безліччю інших цікавих завдань.

У розділі **«Слухання»** до кожної тематичної теми дібрано цікаві казки, оповідання, неймовірні факти. Тексти вчитель зможе прочитати учням й запропонувати виконати завдання, які перевірять, наскільки учні сприймають інформацію на слух.

У розділі «**Робота зі словами**» на допомогу вчителеві дібрано завдання, виконуючи які учні будуть вивчати українську мову, правильно використовувати слова в різних ситуаціях, практикуватися в написанні різних слів, поповнювати лексичний запас.

У розділі «**Письмо для себе**» дібрано завдання, які допоможуть учням навчитися писати, висловлювати свої думки, розвивати зв'язне мовлення.

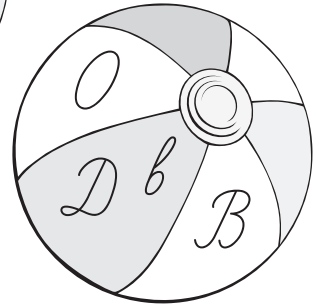
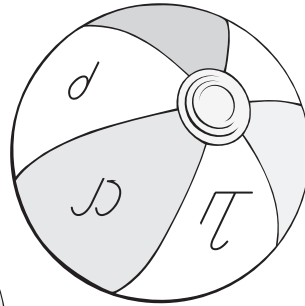
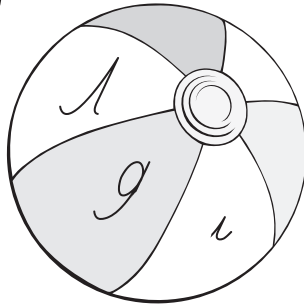
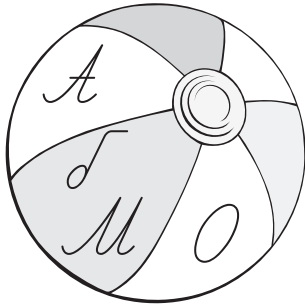
Подані завдання можна копіювати, а також використовувати як зразок для створення власних завдань.

Матеріали посібника допоможуть вчителеві організувати індивідуальну, парну чи групову роботу, забезпечити диференційований підхід до кожного учня, згуртувати дитячий колектив; сприятимуть розвитку навичок спілкування, логічного мислення молодших школярів, їхньої творчої уяви, самостійності, формуванню всебічно розвинутої особистості громадянина і патріота, здатного до інновацій.

Тема тижня «Мої друзі»

Читання для себе

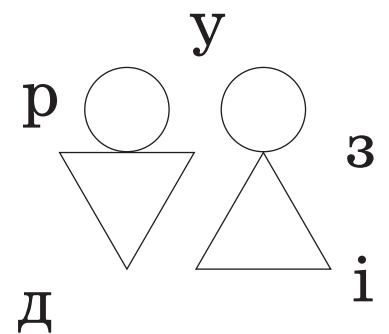
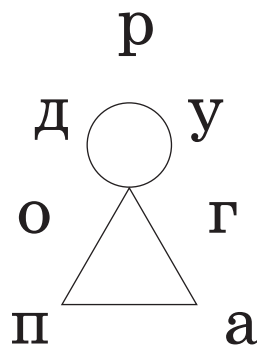
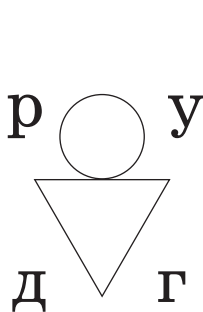
1 Розглянь м'ячики. Розфарбуй ті, у яких літери записані правильно.

2 Які літери подружилися? Прочитай склади.

3 Назви літери. Утвори з них слова.

4 Допоможи хлопчику дібрати клички для своїх друзів-тваринок. Проведи лінії.

Барсик

Дюк

Кеша

Хома

Сніжок

собака

кіт

хом'як

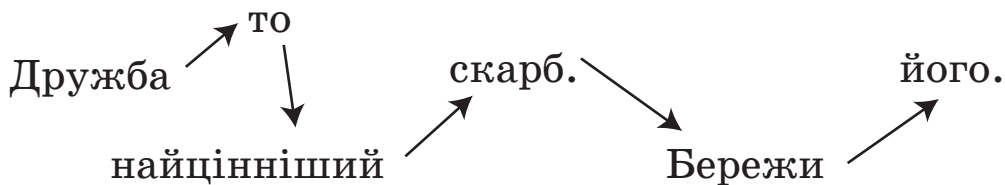

кролик

папуга

5 Прочитай, рухаючись за стрілочками.

Читання для когось

1 Зберіть прислів'я. Прочитайте слова за порядком зростання чисел.

3 корінням,

2 міцне

1 Дерево

4 а

6 друзями.

5 людина —

2 Для того щоб бути гарним другом і мати друзів, треба дотримуватись деяких законів. Поставте знак «+», якщо ви погоджуєтесь із законом.

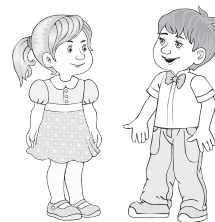
- Допомогати друзям у біді.
- Радіти перемогам і досягненням своїх друзів.
- Не висміювати недоліки своїх друзів.
- Обговорювати секрети своїх друзів з іншими.
- Зупинити друга, якщо він чинить зле.

- 3 Згадайте, як потрібно вітатися з дорослими та з однолітками. Проведіть лінії.

з дорослими

Добрий день
Привіт
Здрастуй
До побачення
Бувай
Бувайте

з однолітками

- 4 Розгадайте загадки. З'єднайте лініями з відгадками.

1) Тук-тук- тук — чути стук,
Та цей звук не від рук.
Птаха дзьобом стовбур б'є,
Другом він для лісу є.

2) Він стояв хвостом махав.
— Хто такий? — питаю.
— Гав!
І відтоді, всім скажу,
Я із гавом тим дружу!

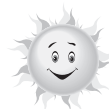
3) Це порадник твій і друг.
Часто ти її береш до рук.

- 5 Прочитайте вірш Олени Гапонюк. Знайдіть у віршику слова, до яких є малюнки. Обведіть ці слова кольоровим олівцем.

ПРО ДРУЖБУ

Помирились сонце з хмарою
І тепер танцюють парою.
Ллється дощ, і сонце світить,
Усміхаються їм діти.
Веселка їм місток зробила —
Сонце з Хмарою здружила.
Хай з них приклад беруть діти.
Треба дітям всім дружити.

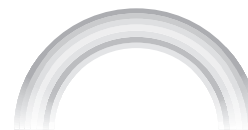
Сонце

Дощ

Хмара

Веселка

Діти

Слухання

1 Послухай казку Наталії Гуркіної.

Щоранку борсучок Єгор робить зарядку. Раз-два лапками, три-чотири — хвостиком... Після неї він іде збирати росу й чаювати із Сонечком. Та якось одного дня борсучок зник. Сонечко розгублено ходило лугом і чекало на друга. Єгор не прийшов.

— Що трапилося? — почало нервуватися світило.

Квіточки, яких теж здивувала відсутність борсучка, запропонували:

— Треба з'ясувати причину. Попросімо мишку збігати до Єгора.

Сіренька голівкою на знак згоди кивнула, хвостиком махнула й побігла до нірки борсучка.

— Тук, тук, тук, — постукала у дверцята. — Є хто вдома?

— Проходьте, — почулося зсередини.

Мишка дверцята відчинила й забігла в хатинку. Там у ліжечку лежав борсучок.

— Тебе всі шукають, — пропищала мишка.

Єгор сумно зітхнув:

— Нездужаю я. Ніжка болить.

Сіренька ніжку оглянула, носиком замислено повертіла й сказала:

— Я незабаром повернуся. Чекай на мене.

Єгор усміхнувся: «Не забули про мене друзі». Мишка побігла до квіточок і розповіла про хворобу борсучка. Тут якраз і Сонечко підійшло. Вислухавши сіреньку, світило дістало промінчика:

— Візьми. Він всі хвороби зцілює.

— А що з ним робити? — запитала мишка.

— Поклади поряд із хворою ніжкою, — порадило Сонечко.

— Гарзд, — кивнула сіренька і швиденько побігла до нірки хворого.

Незабаром всі побачили Єгора. Він щасливо усміхався.

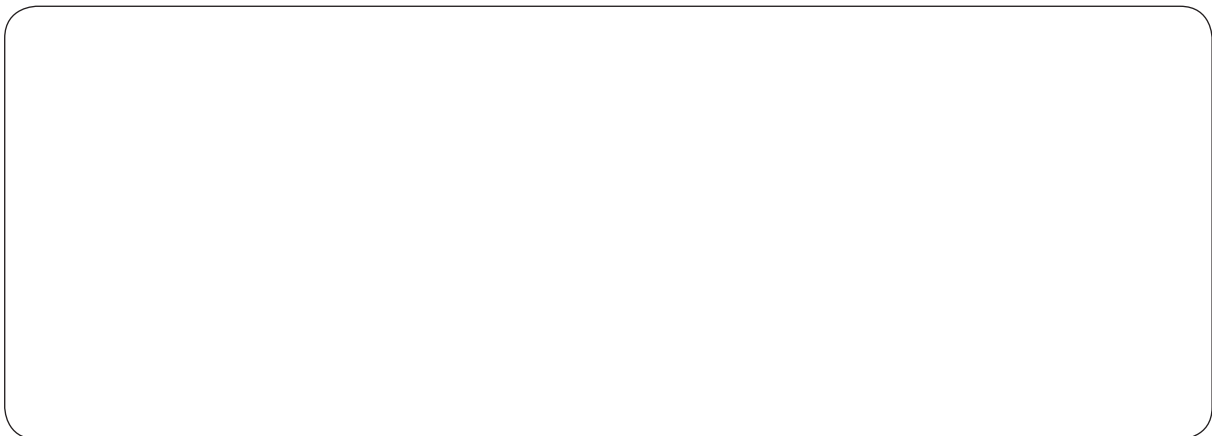
— Я знову здоровий! — вигукнув борсучок.

— Ура-а! — заплескали пелюсточками квіточки.

— Ура-а! — щасливо усміхнулося Сонечко.

Усі раділи й веселилися. Друзі знову були разом!

►► Намалюй друзів борсучка Єгора.

2 Послухай.

ПРИТЧА ПРО ДРУЖБУ

Було собі двоє друзів. І дуже міцною була їхня дружба. Якось друзі посперечались, і один з них дав ляпаса іншому. Останній, відчуваючи біль, але нічого не кажучи, написав на піску: «Сьогодні мій найкращий друг дав мені ляпаса».

Вони продовжували йти і знайшли оазу, де вирішили скупатися. Той, який дістав ляпаса, ледь не потонув, але друг врятував його. Отямившись, він почав писати на камені: «Сьогодні мій найкращий друг врятував мені життя».

Той, який дав ляпаса, а потім врятував життя, запитав його:

— Коли я тебе образив, ти написав на піску, а тепер ти вибиваєш на камені. Чому?

Друг відповів:

— Коли хтось нас ображає, ми маємо написати про це на піску, щоб вітри могли стерти напис. Але коли хтось робить щось добре, ми повинні викарбувати це на камені, щоб жоден вітер не зміг стерти такі слова.

Тож учімося писати образи на піску й гравірувати радощі на камені.

► Дай відповіді на запитання.

— Чому образу чоловік записав на піску, а подяку — на камені?

— Чи доводилось тобі образитись на своїх друзів? Розкажи.

— Чи були ситуації, коли ти був вдячний своїм друзям? Розкажи.

3 Послухай казку Василя Сухомлинського.

Йшли якось лісом двоє друзів. Назустріч їм вийшов ведмідь. Один кинувся тікати й виліз на дерево, а другий залишився на дорозі. Упав він на землю і прикинувся мертвим. Він знав, що ведмеді не чіпають мертвих. Ведмідь підійшов до хлопчика, понюхав його обличчя та й пішов собі. Товариш зліз із дерева та, сміючись, говорить:

— Ну, що тобі ведмідь на вухо шептав?

— Він сказав мені, — відповів хлопчик, — що не варті й доброго слова ті люди, які залишають у біді товариша.

► Придумай назву до цієї казки.

4 Послухай.

ВЕЛИКІ ДРУЗИ

У бабусі Дарини один онук — Бориско.

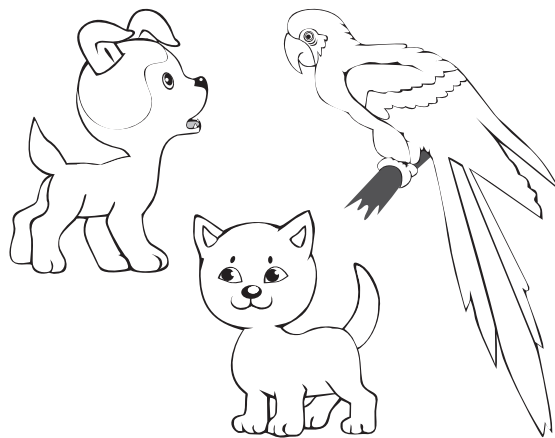
— Купи мені, бабусенько, собаку, — попросив Бориско.

— Добре, — радісно відповіла бабуся й подарувала онукові маленького песика.

Бориско зрадів такому подарунку. Він назвав собаку Бімом.

Тепер Борис із Бімом — найкращі друзі.

► Розфарбуй друга Бориска.

СПРАВЖНІХ ДРУЗІВ БАГАТО НЕ БУВАЄ

У родині рудих лисиць нещодавно народився хлопчик. Такий же рудий, як і його тато, з таким же пухнастим хвостом, як і його мама, та з таким добрим та чуйним серцем, із яким ще жодного лиса чи лисиці на світі не було. Назвали його Добриком.

— Ну, що це за лис? — гарчав іноді тато, коли його син Добрик замість того, щоб уполовати якусь пташку, прибігав додому й розповідав про яскравого метелика.

— Ох, важко тобі буде, синку, — зітхала мама, коли Добрик повертався з прогулянки з букетиком польових квітів для неї.

Та Добрик тільки посміхався у відповідь. Найбільше в житті він любив гуляти лісовими стежками й милуватися красою. Усім на світі Добрик готовий був допомогти, з усіма поділитися.

На перший день народження до маленького лиса завітало багато лісової дітлашні. Святкували весело й гамірно, ласували цукерками й тістечками, співали пісень, грали в різні ігри. А дідусь подарував своєму онукові справжній годинник. Добрику цей подарунок дуже сподобався, адже саме про такий годинник він мріяв. Іменинник одразу вдягнув цей подарунок на лапу, а потім давав поміряти й роздивитися свій новий годинник усім своїм гостям.

— Мамо, у мене стільки друзів! — із захопленням казав Добрик, коли мама вклала його в ліжечко спати.

— Синку, справжніх друзів зазвичай не буває багато.

— А в мене всі друзі справжні, — не погоджувався син.

Та вранці Добрик прийшов до мами дуже сумний.

— Що трапилося, синку?

— Мамо, мій новий годинник зламався.

— Як зламався? — запитав тато, почувши розмову.

— З нього зникла стрілка, — плачучи, промовив Добрик.

— Стрілка сама собою зникнути не може, — суворо дивлячись на сина, пояснив тато. — Якщо стрілки немає, отже, її хтось поцупив.

— Ні, тату, вона, мабуть, сама загубилася.

Мама вирішила підтримати сина:

— Якщо стрілка загубилася, отже, ми її знайдемо!

Цілий день уся родина лисів шукала стрілку годинника: і в шухлядах, і під столом, і за шафою, та все марно — стрілки ніде не було.

— Стрілка сама собою зникнути не може, — нагадав тато. — Якщо стрілки немає, отже, її хтось поцупив.

— Я побіжу до своїх друзів і запитаю, можливо, хтось випадково її взяв, — заперечив Добрик.

Увесь день маленьке довірливе лисеня бігало лісом, зазираючи до кожного й питаючи про стрілку годинника. Та всі тільки стенали плечима, мовляв, не знаємо, не бачили... й продовжували опікуватися своїми справами. І один тільки сірий зайчик запропонував свою допомогу в пошуках. Разом із зайчиком шукати стрілку годинника Добрику було набагато веселіше. І хоча стрілки вони так і не знайшли, та маленький лис все-таки повеселішав.